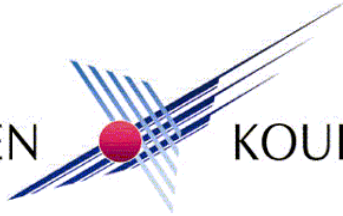

ROVANIEMEN

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

**OPETUSSUUNNITELMAN
YHTEISTEN TUTKINNON OSIEN
kaikkia ammatillisia perustutkintoja
koskeva yhteinen osa**

15.8.2016
LAO C43/16 LAMO C46/16 UOPI C6/16

Lapin ammattiopisto • Lapin matkailuopisto • Lapin Urheiluopisto

Sisällys

1	Opiskelijalle	2
1.1	Miksi yhteiset tutkinnon osat?	2
1.2	Mitä yhteiset tutkinnon osat eli ytöt ovat?	3
1.3	Mikä on oma polkusi?	4
1.4	S2-oppijat	5
2	Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	6
2.1	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	6
2.1.1	Lukiossa hankittu osaaminen.....	6
2.1.2	Ammatillisessa perustutkinnossa hankittu osaaminen	7
2.1.3	Korkeakouluopinnoissa hankittu osaaminen	7
2.2	Oppimisen arviointi	7
2.3	Osaamisen arviointi	8
2.4	Arvosanan korottaminen	8
2.5	Osaamisen arvioinnin oikaisu	8
3	Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaamisen hankkiminen Rovaniemen koulutuskuntayhtymässä.....	9
3.1	Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen 11 osp	10
3.2	Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen 9 osp.....	11
3.3	Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 8 osp.....	11
3.4	Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen 7 osp	12
3.5	Vapaasti valittaviin tai ammatillisiin valinnaisiintutkinnon osiin 0-10 osp.....	12
4	Soveltamisala ja hyväksymismerkinnot.....	13
5	Opetussuunnitelmasanasto.....	14
6	Arvosanojen muuntaminen	16
7	LIITTEET	6

Päivitys- ja hyväksymismerkinnät

Versio	Päivämäärä	Hyväksytty
1.0	19.5.2015	Hyväksytty rehtoreiden päätöksillä LAO C36/15 LAMO C21/15 UOPI C1/15
2.0	15.08.2016	Hyväksytty rehtorien yhteispäätöksellä LAO C43/16, LAMO C46/16 ja UOPI C6/16

1 Opiskelijalle

1.1 Miksi yhteiset tutkinnon osat?

Yhteiset tutkinnon osat tarkoittavat sellaisten yleistietojen ja -taitojen opiskelua, joita tarvitset ammatillisena ja yhteiskunnan jäsenenä. Lisäksi yhteiset tutkinnon osat antavat sinulle valmiuksia jatko-opintoihin ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa millä tahansa alalla.

Yhteisiä tutkinnon osia ovat

- viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen
- matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen
- yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen
- sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.

Saat jokaisesta neljästä tutkinnon osasta arvosanan tutkintotodistukseen. Se määräytyy sekä pakollisten että valinnaisten osa-alueiden arvosanoista osaamispisteillä painottaen.

Kukin tutkinnon osa jaetaan siis osa-alueisiin ja niiden arvosanat näkyvät opiskelijan tutkintotodistuksen liitteenä olevassa erillisessä opintosuoritusotteessa.

Osa osaamistavoitteista on sen kaltaisia, että osaamisen soveltuu hankittavaksi työpaikalla esimerkiksi työssäoppimisen aikana tai verkossa opiskellen.

Jos olet ennen opiskelua tai opiskelun aikana itsenäisesti hankkinut sellaista ammatissa tarvittavaa osaamista, joka on määritelty opetussuunnitelmassa, saat halutesasi sen tunnustettua ja tunnustettua osaksi tutkintoasi. Ota yhteyttä opinto-ohjaajaan tai opettajaan, hän auttaa eteenpäin.

1.2 Mitä yhteiset tutkinnon osat eli ytöt ovat?

Kaikkien perustutkinto-opiskelijoiden pitää hankkia yto-osaamista vähintään 35 osaa-
mispisteen verran. Näistä kaikille samoja ytoja eli pakollisia on 19 osp:n verran. Ne
kuuluvat kaikki kolmeen ensimmäiseen yhteiseen tutkinnon osaan.

Valinnaiset 16 osp tarkoittavat sitä, että saat itse valita, mikä osaaminen vie parhaiten
kohti tavoitteesi: kolmesta ensimmäisestä ryhmästä valitset jokaisesta 3 osp eli yh-
teensä 9 osp ja neljanteen ryhmään eli sosiaaliseen ja kulttuuriseen osaamiseen va-
litset yhteensä 7 osp.

3. Yhteiset tutkinnon osat	Pakolliset osp	Valinnaiset osp
3.1 Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp	8	3
3.1.1 Äidinkieli	5	0-3
(3.1.1.5 Äidinkieli, suomi toisena kielenä)	(5)	0-3
3.1.2 Toinen kotimainen kieli	1	0-3
3.1.3.1 Vieraat kielet	2	0-3
3.1.3.3 Vieras kieli, ammatillinen kieli, valinnainen		0-3
3.2 Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp	6	3
3.2.1 Matematiikka	3	0-3
3.2.2 Fysiikka- ja kemia	2	0-3
3.2.3 Tieto- ja viestintätekniikka ja sen hyödyntäminen	1	0-3
3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaami- nen, 8 osp	5	3
3.3.1 Yhteiskuntataidot	1	0-3
3.3.2 Työelämätaidot	1	0-3
3.3.3 Yrittäjyys ja yritystoiminta	1	0-3
3.3.4 Terveyden ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	0-3
3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp		7
3.4.1 Kulttuurien tuntemus		0-3(-7)
3.4.2 Taide ja kulttuuri		0-3(-7)
3.4.3 Etiikka		0-3(-7)
3.4.4 Psykologia		0-3(-7)
3.4.5 Ympäristöosaaminen		0-3(-7)
3.4.6 Jokin tai jotkin kohdista 3.1.1-3.3.4		0-7
Yhteensä	19	16

Yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset koostuvat siis seuraavasti:

- Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 8 pakollista, 3 valinnaista, yht. 11 osp
- Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 pakollista, 3 valinnaista, yht. 9 osp
- Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 5 pakollista, 3 valinnaista, yht. 8 osp
- Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 valinnaista osp.

Lapin ammattiopisto
Lapin matkailuopisto
Lapin urheiluopisto

15.8.2016

LAO C43/16 LAMO C46/16
UOPI C6/16

4

Valinnaisten osa-alueiden osaamista voit hankkia Rovaniemen koulutuskuntayhtymän tarjoamista verkko-opinnoista tai työpaikoilla työssäoppimisen yhteydessä. Pidä siis huoli, että tartut tilaisuuteen, kun juuri sinua kiinnostava valinnainen on tarjolla!

Yhteiset tutkinnon osat RKK:ssa -taulukossa näkyy, että yton yhden osa-alueen valinnaisia voi olla jopa 7 osp. Opetushallitus on halunnut varmistaa, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus hankkia osaamista yksilöllisesti, jotta juuri sinulle tärkeä ammattitaito karttuu tai jatko-opinnot mahdollistuvat. Tähän käytetään apuna neljännen ryhmän eli sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan kohtaa 3.4.6. ”Jokin tai jotkin kohdista 3.1.1–3.3.4” tarkoittaa sitä, että tarvittaessa voit valita neljännen ryhmän osaamispisteet osittain tai kokonaan muiden kolmen ryhmän valinnaisista.

Lisäksi voit sisällyttää 3.4.6-kohtaan 1–4 osp muualla hankittua osaamista tunnustamisen ja tunnustamisen kautta. Tällaista osaamista olet voinut tai voit hankkia muualla, esim. lukiossa, vapaan sivistystyön oppilaitoksessa, työelämässä tai kv-vaihdossa ja osaamisesi tunnustetaan ja tunnustetaan opsin arviointikriteerien mukaan. Osaamisen tulee olla enemmän ja syvempää kuin Perustutkinnon perusteiden osaamistavoitteissa on määritelty ja sen tulee olla tarpeellista tulevan ammattisi tai jatko-opintojesi kannalta.

Yhteisten tutkinnon osien 35 osp:n lisäksi opiskelija voi käyttää valinnaisia yhteisiä tutkinnon osia vapaasti valittaviin 10 osp:een ja ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin, jos yhteisen tutkinnon osan osaaminen tukee ammatillista kehittymistä.

1.3 Mikä on oma polkusi?

Valinnaisilla yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden opinnoilla voit muodostaa oman yksilöllisen opinto- ja osaamispolkusi, joka tukee sinun henkilökohtaisia tavoitteita. Jotta monipuolisesta valinnaisten tarjonnasta olisi helpompi löytää juuri sinun ammatillisia ja jatkosuunnitelmiasi tukevat valinnaiset, voidaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (Hops) laadinnan apuna käyttää alla olevia polkuvaihtoehtoja ja niitä tukevia tutkinnon osan opintoja. Huomiota kiinnitetään osaamistavoitteiden lisäksi siihen, miten työelämän edustajat ovat C&Q-kartoituksessa arvioineet vastavalmistuneiden osaamisen vahvuuksia ja puutteita.

Valinnaiset voidaan ryhmitellä esimerkiksi seuraavien polkujen mukaan:

1. yrittäjyyttä
2. kansainvälisyyttä
3. urheilu-uraa (urheiluakatemia)
4. työelämää ja työllistymistä
5. jatko-opintoja
6. huippuosaamista
7. työkyvyn ylläpitämistä, terveellisyttä ja turvallisuutta
8. suomi toisena kielenä -oppijan opiskelua ja työllistymistä tukevat valinnaiset tutkinnon osat.

Lapin ammattiopisto
Lapin matkailuopisto
Lapin urheiluopisto

15.8.2016

LAO C43/16 LAMO C46/16
UOPI C6/16

5

Valinnaistarjonta on tarkoitettu kaikille Rovaniemen koulutuskuntayhtymän - Lapin ammattiopiston, Lapin matkailuopiston ja Lapin urheiluopiston opiskelijoille. Opiskelijana voit ilmoittautua näihin opintoihin riippumatta omasta ammatillisesta osaamisalastasi tai tutkinnostasi. Opinto polut on tarkoitettu ohjaamaan ja auttamaan sinua, mutta voit myös raivata oman polkusi eli valita valinnaiset tutkinnon osien osa-alueet valmiiden polkujen ulkopuolelta.

Jos et ole syystä tai toisesta opiskellut esimerkiksi peruskoulussa jotakin oppiainetta, jonka osaamista kehitetään edelleen ammatillisessa koulutuksessa. Esim. sinulla on voinut olla vapautus ruotsin opiskelusta. Jos opiskeluhistoriasi vuoksi olisi kohtuutonta, että sinun pitäisi hankkia osaaminen kaikista pakollista tutkinnon osista, voit valita esim. pakollisen ruotsin sijaan saman verran jotakin muuta samaan tutkinnon osaan kuuluvaa osaamista. Tällaiset yksilölliset ratkaisut tehdään aina yhdessä opiskelijan ja opettajien sekä tarvittaessa opiskelijahuollon kanssa ja ne merkitään opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan, hopsiin.

1.4 S2-oppijat

Rovaniemen koulutuskuntayhtymässä järjestetään suomi toisena kielenä opetusta niille opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Jos opiskelijan suomen kielen taito on kaikilta osin äidinkielen veroinen eli hän on täysin kaksikielinen, hän osallistuu äidinkieli, suomi -opetukseen.

On tärkeä ymmärtää, että äidinkieli, suomi toisena kielenä -opetus eli S2-opetus ei ole helpompaa tai vähemmän vaativaa suomen kielen opiskelua, vaan kyse on siitä, että äidinkielinen ja kieltä toisena kielenä puhuva tarvitsevat opiskeluun erilaisen näkökulman ja erityyppistä ohjausta.

Kaikki S2-opiskelijat hankkivat siis vähintään 5 osp:n verran osaamista suomesta toisena kielenä (pakollinen äidinkieli, suomi toisena kielenä). Tarvittaessa opiskelija voi sisällyttää opiskeluunsa S2-opiskelua yto-valinnaisiin 1–7 osaamispistettä (1. ja 4. korin valinnaisiin) ja vielä 10 osp vapaasti valittaviin tai ammatillisiin valinnaisiin.

2 Oppimisen ja osaamisen arviointi

2.1 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Sinulla voi olla yhteisistä tutkinnon osista ja tutkinnon osa-alueista aiemmin hankittua osaamista; esimerkiksi työelämässä, aikaisemmassa koulutuksessa tai muutoin hankittua osaamista, myös arjessa ja epävirallisesti hankittua osaamista. Osaamisesi tunnustetaan ja tunnustetaan ja hankit vain puuttuvan osaamisen.

Opinto-ohjaajat tiedottavat sinulle osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvistä menettelytavoista, mm. siitä, miten voit hakea osaamisensa tunnistamista ja tunnustamista. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tulee tehdä ennen tutkinnon osan osaamisen hankkimisvaihetta tai viimeistään tutkinnon osan/tutkinnon osa-alueen alussa.

Osaaminen tunnustetaan vertaamalla osaamista Opetushallituksen määrittämien perustutkinnon perusteiden osaamistavoitteisiin. Aiemmin arvioitu osaaminen voidaan tunnustaa arvosanoineen suoraan osaksi perustutkintoa. Sellainen tunnistettu osaaminen, jota ei ole arvioitu, arvioidaan perustutkinnon perusteiden mukaisesti. Osaamisen arvioi tutkinnon osan tai tutkinnon osan osa-alueen opettaja tai -opettajat yhdessä.

Opetushallituksen määräys osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta http://www.oph.fi/download/176959_Maarays_10_011_2016_OSTU.pdf

2.1.1 Lukiossa hankittu osaaminen

Lukiossa hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi ammatillista perustutkintoa sen mukaan, onko opiskelija suorittanut koko lukion oppimäärän, lukion tietyn oppiaineen oppimäärän tai yksittäisiä lukion kursseja.

Jos olet suorittanut koko lukion oppimäärän, sen pohjalta tunnustetaan ammatillisen perustutkinnon yhteisiin tutkinnon osiin 32 osp, ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin sisältyviin vapaasti valittaviin 15 osp ja vapaasti valittaviin tutkinnon osiin 10 osp.

Sinun pitää hankkia lisäksi yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen seuraavista:

- Tieto- ja viestintätekniikka ja sen hyödyntäminen 1 osp
- Työelämätaidot 1 osp
- Yrittäjyys ja yritystoiminta 1 osp.

Jos olet hankkinut näiden osa-alueiden osaamista esim. lukion valinnaisia kursseja suorittamalla, osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan normaalin käytännön mukaisesti.

Lapin ammattiopisto
Lapin matkailuopisto
Lapin urheiluopisto

15.8.2016

LAO C43/16 LAMO C46/16
UOPI C6/16

7

Jos et ole suorittanut koko lukion oppimäärää, mutta olet suorittanut jonkin oppiaineen koko oppimäärän, osaamien tunnustetaan ja tunnustetaan oppiainetta vastaavaan yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen. Arvosana muunnetaan lukiossa annetusta arvosanasta.

Jos olet suorittanut lukiossa yksittäisiä kursseja, osaamisesi tunnustetaan niitä vastaaviin perustutkinnon yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin (1 lukion kurssi vastaa 1,5 osaamispistettä). Hankit lisäksi vain sen osaamisen, mitä lukion kurssit eivät kata ja saat osa-alueesta arvosanan ammatillisen perustutkinnon arviointikriteerien mukaan. Taulukko 1.

2.1.2 Ammatillisessa perustutkinnossa hankittu osaaminen

Aikaisemmin suoritettuna ammatillisen perustutkinnon tutkintotodistuksen perusteella tunnustetaan osaamista niitä vastaaviin yhteisiin tutkinnon osiin. Vaadittavan osaamisen laajuudesta, 35 osp, kertyy osaamista osaamisen tunnustamisen kautta 32 osp. Osaamista tunnustettaessa varmistetaan, että kaikkien neljän tutkinnon osan osaamistavoitteet saavutetaan ja osaamispisteiden laajuudet täyttyvät. Puuttuva osaaminen hankitaan. Taulukko 2.

2.1.3 Korkeakouluopinnoissa hankittu osaaminen

Korkeakouluopinnoissa hankittua osaamista verrataan ammatillisen perustutkinnon perusteissa vaadittaviin yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteisiin. Osaamista tunnustetaan todistusten perusteella niihin yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin ja vapaasti valittaviin tutkinnon osiin, joiden osaamistavoitteita hankittu osaaminen vastaa. Osaamispisteet määräytyvät ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisesti.

2.2 Oppimisen arviointi

Keskeistä oppimisessa on osaamisen hankkiminen. Opettajat tukevat ja ohjaavat opiskelijaa osaamistavoitteiden mukaisessa osaamisen hankkimisessa. He antavat opiskelijalle kannustavaa suullista ja tarvittaessa kirjallista palautetta siten, että opiskelijan itsetunto oppijana vahvistuisi ja opiskelijalla olisi mahdollisuus muodostaa realistinen näkemys omista taidoistaan ja tiedoistaan suhteessa arviointikriteereihin jo ennen osaamisen arviointia.

Oppimisen aikainen arviointi eli asian, tiedon tai taidon oppimisvaiheen aikainen opettajan tai ohjaajan antama palaute tai erilaisten oppimistehtävien osoittama oppiminen ei saa vaikuttaa varsinaiseen osaamisen arviointiin.

2.3 Osaamisen arviointi

”Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamista-voitteiden saavuttamisen” (Finlex 787/2014, § 29). Kun osaaminen on hankittu, opiskelija saa arvosanan arviointikriteerien perusteella. Tällöin arvioidaan ainoastaan sitä osaamista, minkä hän on oppimisprosessin tuloksena saavuttanut.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden arviointi perustuu yksinomaan arviointikriteereihin, jotka on määritelty *Perustutkinnon perusteissa*, <https://eperusteet.opintopolku.fi/> Osaaminen arvioidaan asteikolla T1, tyydyttävä; H2, hyvä; K3, kiitettävä. Perustutkinnon perusteissa on määritelty, millainen osaaminen vastaa mitäänkin arvosanaa. Osaamisen osoittamistavat on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Osaamista arvioidaan osa-alueen kokonaisuuden hallintana.

Ennen tutkinnon osan osa-alueen kokonaisarvosanasta päättämistä opiskelija arvioi oman osaamisensa suhteessa arviointikriteereihin. Jos opettaja tai opettajat ja opiskelija ovat eri mieltä osaamisen tasosta, opettaja tai opettajat antavat opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa osaamisensa siltä osin kuin haluttu arvosana edellyttää.

2.4 Arvosanan korottaminen

Jos opiskelija on jo saanut arvosanan yhteisestä tutkinnon osasta tai sen osa-alueesta, mutta on hankkinut lisää osaamista, hän voi osoittaa osaamisensa opetussuunnitelman mukaan ja korottaa saamaansa arvosanaa (koskee vain tutkinnon osaa tai tutkinnon osan osa-aluetta).

Jos RKK:sta valmistunut opiskelija haluaa korottaa yhteisen tutkinnon osan arvosanaa, hän voi tehdä sen yksityisopiskelijana RKK:n määrittelemää maksua vastaan. Osaaminen arvioidaan arviointikriteerien mukaisesti.

Jos opiskelija haluaa korottaa lukiossa suoritetun kurssin arvosanaa, hän tekee sen lukion opetussuunnitelman kriteerien mukaan lukiossa. Jos opiskelija haluaa käyttää lukiossa suoritetun kurssin ammatilliseen peruskoulutukseen ja korottaa arvosanaa ammatillisen peruskoulutuksen arviointikriteerien mukaan, hän osoittaa osaamisensa normaalin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteiden mukaan eli hänen osaamistaan verrataan arviointikriteereihin ja hän saa arvosanan niiden perusteella. Tällöin opintosuoritusotteeseen ei enää tule merkintää lukiossa suoritetusta kurssista.

Arvosanan korottamistilanteissa osaamisen arvioi osa-alueen opettaja tai –opettajat yhdessä.

2.5 Osaamisen arvioinnin oikaisu

Jos opiskelija on sitä mieltä, että hänen osaamisensa on arvioitu väärin, hän voi hakea arvioinnin oikaisua. Ohjeet ovat arviointiohjeessa. Lisätietoa: edulappi.fi/arviointi > Arvioinnin oikaisu.

3 Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaamisen hankkiminen Rovaniemen koulutus- kuntayhtymässä

Pakolliset tutkinnon osan osa-alueet määräytyvät opiskelijalle tutkinnon perusteiden mukaan. Pakollisilla osa-alueilla varmistetaan yhteisten tutkinnon osien osaamiskokonaisuuksien yhteinen osaamisperusta kaikille opiskelijoille alakohtaisuus huomioiden. Pakolliset osa-alueet integroidaan soveltuvin osin pakollisiin ammatillisiin tutkinnon osiin opettajien yhteistyönä.

Valinnaiset tutkinnon osan osa-alueet opiskelija valitsee henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa (**HOPS**) **2 kk sisällä opiskelun alkamisesta**. Valinnaiset osa-alueet kehittävätkin pakollisissa osa-alueissa hankittua osaamista ja muodostavat opiskelijalle yksilöllisen osaamisen polun. HOPS on keskeinen AVAIN yksilöllisiin opintopolkuihin. Valinnaista osaamista opiskelija voi hankkia Rovaniemen koulutuskuntayhtymän tarjoamissa verkko-opinnoissa hyödyntäen digitaalista ja sähköistä oppimateriaalia sekä työpaikoilla ja työssä oppien. Osaamispisteet ja osaamisen taso määräytyy opiskelijan saavuttaman osaamisen perusteella (ohjannut opettaja arvioi arviointikeskustelussa).

Osaamisen hankkimista voidaan yhdistää teemoittain yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien osaamistavoitteita ja ammattitaitovaatimuksia. Näin opiskelija oppii hahmottamaan ja ymmärtämään yksittäistä osa-aluetta laajempia osaamiskokonaisuuksia ja tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelu on opiskelijälähtöistä, tavoitteellista, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa osaamisen hankkimista ja vertaisoppimista erilaisissa oppimisympäristöissä.

PAKOLLISET OSA-ALUEET	VALINNAISET OSA-ALUEET
------------------------------	-------------------------------

3.1 Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen 11 osp

Nämä kaikki pitää olla 8 osp			Näistä pitää olla yhteensä 3 osp		
3.1.1	Äidinkieli, suomi, pakollinen	5 osp		Äidinkieli, suomi, valinnainen	0-3 osp
S2-opiskelijat eli maahanmuuttajataustaiset opiskelijat Kun opiskelijan äidinkieli ei ole suomi tai hänen suomen taitonsa ei ole kaikilta osin äidinkielen tasoinen, hänelle kuuluvat Äidinkieli, suomi sijaan Äidinkieli, suomi toisena kielenä -osa-alueen pakolliset ja valinnaiset osat.					
3.1.1.5	Äidinkieli, suomi toisena kielenä, pakollinen	5 osp		Äidinkieli, suomi toisena kielenä, valinnainen	0-3 osp
3.1.2	Toinen kotimainen kieli, ruotsi, pakollinen	1 osp		Toinen kotimainen kieli, ruotsi, valinnainen	0-3 osp
3.1.3.1	Vieras kieli, A-kieli, pakollinen	2 osp		Vieras kieli, A-kieli, valinnainen	0-3 osp
				Vieras kieli, ammatillinen kieli, valinnainen	0-3 osp
Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kautta vaihtoehto Vieras kieli, A-kielille (RKK:ssa ei tarjota tähän opetusta)					
3.1.3.2	Vieras kieli, B-kieli, pakollinen	2 osp		Vieras kieli, B-kieli, valinnainen	0-3 osp

PAKOLLISET OSA-ALUEET	VALINNAISET OSA-ALUEET
------------------------------	-------------------------------

3.2 Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen 9 osp

Nämä kaikki pitää olla 6 osp			Näistä pitää olla yhteensä 3 osp		
3.2.1	Matematiikka, pakollinen	3 osp		Matematiikka, valinnainen	0-3 osp
3.2.2	Fysiikka ja kemia, pakollinen	2 osp		Fysiikka ja kemia, valinnainen	0-3 osp
3.2.3	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen, pakollinen	1 osp		Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen, valinnainen	0-3 osp

3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 8 osp

Nämä kaikki pitää olla 5 osp			Näistä pitää olla yhteensä 3 osp		
3.3.1	Yhteiskuntataidot, pakollinen	1 osp		Yhteiskuntataidot, valinnainen	0-3 osp
3.3.2	Työelämätaidot, pakollinen	1 osp		Työelämätaidot, valinnainen	0-3 osp
3.3.3	Yrittäjyys ja yritystoiminta, pakollinen	1 osp		Yrittäjyys ja yritystoiminta, valinnainen	0-3 osp
3.3.4	Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, pakollinen	2 osp		Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, valinnainen	0-3 osp

PAKOLLISET OSA-ALUEET	VALINNAISET OSA-ALUEET
------------------------------	-------------------------------

3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen 7 osp

Nämä kaikki pitää olla 0 osp	Näistä pitää olla yhteensä 7 osp		
	3.4.1	Kulttuurien tuntemus, valinnainen	0-3 osp
	3.4.2	Taide ja kulttuuri, valinnainen	0-3 osp
	3.4.3	Etiikka, valinnainen	0-3 osp
	3.4.4	Psykologia, valinnainen	0-3 osp
	3.4.5	Ympäristöosaaminen, valinnainen	0-3 osp
	3.4.6	Osa-alueita kohdista 3.1.1-3.3.4 = Kolmen ensimmäisen korin valinnaisia	0-3 osp
	3.4.6.1	Syventävä YTO – osaaminen, valinnainen	0-3 osp
	3.4.6.2	Vieras kieli, työssä opittu kieli, valinnainen	0-4 osp
	3.4.6.3	Urheiluvalmentautuminen, valinnainen (UA)	0-4 osp

3.5 Vapaasti valittaviin tai ammatillisiin valinnaisiintutkinnon osiin 0-10 osp

Äidinkieli, suomi toisena kielenä, valinnainen	10 osp
--	--------

4 Soveltamisala ja hyväksymismerkinnät

Tätä opetussuunnitelmaa noudatetaan kaikissa Rovaniemen koulutuskuntayhtymän oppilaitoksissa ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävien ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osaamisen hankinnassa ja osaamisen arvioinnin toteutuksessa 1.8.2016 alkaen.

Hyväksyttyä opetussuunnitelmaa voidaan käyttää ilman erillistä päätöstä myös näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa ammattitaidon hankkimisen osalta, mikäli opiskelijan ammattitaidon hankkimiseen sisältyy valinnaisena yhteisiä tutkinnon osia.

Mikäli tähän opetussuunnitelmaan (koontiosa) tulee sisältömuutoksia tai tutkinnon osien tarjontaan tulee uusia tutkinnon osia, myös tämä koontiosa hyväksytään uudelleen uudella versionumerolla.

Tämä opetussuunnitelma korvaa 19.5.2015 vahvistetun yhteisten tutkinnon osien opetussuunnitelman. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman yhteinen osa ja tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat löytyvät osoitteesta edulappi.fi/ops

Osaamisen hankkimisessa noudatetaan määräyksiä perustutkinnon perusteista sekä OPH:n määräystä osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta (10/011/2016), jossa on mm. taulukot

- Lukiokurssien tunnustaminen yhteisiin tutkinnon osiin. Lukion opetussuunnitelman perusteet 33/011/2003 ja 60/011/2015
- Ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien tunnustamisen periaatteet

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnissa sekä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa noudatetaan Rovaniemen koulutuskuntayhtymän arviointiohjetta, <https://rokki.redu.fi/>. Ammattikoulutus. Oppimisen ja osaamisen arviointi. Tietoa löytyy myös edulappi.fi/arviointi

5 Opetussuunnitelmasanasto

Ammatillisen perustutkinnon perusteet

Opetushallituksen määräys siitä, mitä osaamista ammatillisessa peruskoulutuksessa pitää hankkia. Jokaisella tutkinnolla on omat perustutkinnon perusteet. Oman tutkintosi perustutkinnon perusteet voit lukea Opetushallituksen sivuilta, www.oph.fi.

Opetussuunnitelma eli ops tai OPS

Koulutuksen järjestäjän ops kertoo, miten ja missä osaamista pitää hankkia, jotta saa tutkintotodistuksen.

Tutkinnon osa

Ammatillinen perustutkinto muodostuu tutkinnon osista. Saat tutkintotodistukseen arvosanan jokaisesta tutkinnon osasta.

Yhteinen tutkinnon osa eli yto

Ammatilliseen perustutkintoon kuuluu ammatillisten ja vapaasti valittavien tutkinnon osien lisäksi neljä yhteistä tutkinnon osaa.

Tutkinnon osan osa-alue

Yhteiset tutkinnon osat muodostuvat osa-alueista. Esimerkiksi Matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen tutkinnon osan kolme osa-aluetta ovat matematiikka, fysiikka ja kemia, tieto- ja viestintäteknikka sekä sen hyödyntäminen.

Ammattitaitovaatimukset

Opetushallitus on määritellyt ammatillisen perustutkinnon perusteissa, mitä sinun pitää osata, jotta saat ammatillisesta tutkinnon osasta arvosanan.

Osaamistavoite

Opetushallitus on määritellyt ammatillisen perustutkinnon perusteissa, mitkä osaamistavoitteet yhteisillä tutkinnon osilla on. Nämä osaamistavoitteet ovat samat kaikissa ammatillisissa perustutkinnoissa.

Arvioinnin kohde

Opetushallitus on määritellyt ammatillisen perustutkinnon perusteissa, mitkä asiat ovat kunkin tutkinnon osan keskeistä osaamista ja samalla ne kohteet, joiden avulla osaaminen arvioidaan.

Arviointikriteeri

Opetushallitus on määritellyt ammatillisen perustutkinnon perusteissa, millainen osaaminen on tyydyttävää (T1), hyvää (H2) tai kiitettävää (K3).

Osaamispiste eli osp

Opetushallitus on määritellyt jokaiselle tutkinnon osalle laajuuden osaamispisteissä sen mukaan, mikä on tutkinnon osaan sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaito vaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Saat siis osaamispisteitä siitä, mitä osaat, et siitä, kuinka kauan olet käyttänyt aikaa osaamisen hankkimiseen. Kaikki osaaminen arvioidaan samojen ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden sekä arvioinnin kohteiden ja kriteerien avulla.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Koska ammatillinen perustutkinto perustuu osaamisesta saataviin pisteisiin, ei ole merkitystä sillä, missä tai milloin olet hankkinut osaamisen.

Lue ennen tutkinnon osan opiskelun aloittamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit. Jos sinulla jo on niissä kuvattu osaaminen tai osaamista, keskustele asiasta opettajan kanssa ja hän järjestää sinulle mahdollisuuden osoittaa tai näyttää osaamisen. Tämä on osaamisen tunnistamista.

Jos opettaja tai opettajat arvioivat, että osaamisesi on ammattitaito vaatimusten tai osaamistavoitteiden mukaista, he arvioivat sen arvioinnin kohteiden ja kriteerien avulla ja saat osaamisesta arvosanan. Jos osaaminen ei kata vielä koko tutkinnon osaa, hopsiin kirjataan, miten loppuosaaminen hankitaan ja saat arvosanan sitten kun tutkinnon osa on valmis. Tämä on osaamisen tunnustamista.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eli hops tai HOPS

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta määrää, että jokaisella opiskelijalla pitää olla henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Sen tarkoitus on ohjata sinut suunnittelemaan opiskeluasi niin, että valitset opetussuunnitelman puitteissa juuri sinun ammattitaitotavoitteitasi tukevat tutkinnon osat tai niiden osa-alueet. Hopsia pitää päivittää koko koulutuksen ajan.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta määrää, että erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan HOJKS. Opiskelijalla tulee olla erityisopetuksen peruste ja tarve. HOJKS:iin kirjataan tarvittavat tukitoimet ja niiden toteuttaminen. Tavoitteena on opintojen eteneminen opiskelijan edellytysten mukaisesti.

6 Arvosanojen muuntaminen

Ammatillisessa peruskoulutuksessa osaaminen arvioidaan asteikolla kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1) ja siitä säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (811/1998, muutos 329/2015) 10 §:ssä. Opiskelijaa arvioidaan sen koulutusmuodon arviointisäännösten mukaan, missä hän suorittaa opintoja tai tutkintoa. Jos arviointiasteikot eroavat ammatillisen peruskoulutuksen asteikosta, osaamisen tunnustavan koulutuksen järjestäjän on muunnettava arvosanat seuraavan taulukon mukaisesti:

ARVIOINTIASTEIKKO		
1–3	1–5	5–10
kiitettävä 3	kiitettävä 5	erinomainen 10
		kiitettävä 9
hyvä 2	hyvä 4	hyvä 8
	hyvä 3	tyydyttävä 7
tyydyttävä 1	tyydyttävä 2	kohtalainen 6
	tyydyttävä 1	välttävä 5

Liitteenä olevassa taulukossa 1 on esitetty esimerkki lukiokurssien tunnustamisesta yhteisiin tutkinnon osiin, taulukossa 2 on esitetty ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien tunnustaminen yhteisiin tutkinnon osiin ja taulukko 3:n arviointitaulukkoa koulutuksen järjestäjä voi käyttää mallina suunnitellessaan osaamisen arviointia

7 LIITTEET

TAULUKKO 1 Lukiokurssien tunnustaminen yhteisiin tutkinnon osiin (Lukion opetussuunnitelman perusteet 33/011/2003 ja Lukion opetussuunnitelman perusteet 60/011/2015) ammatillisessa peruskoulutuksessa, esimerkki.

	LUKION TUNTIJAON (VnA 955/2002) JA LUKION OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN 2003 MUKAISET KURSSIT	LUKION TUNTIJAON (VnA 942/2014) JA LUKION OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN 2015 MUKAISET KURSSIT (voimaan 1.8.2016 alkaen)	PERUSTUTKINNON YHTEISET TUTKINNON OSAT JA NIIDEN OSA-ALUEET osaamispisteineen		
			Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp		
Oppiaine				pakolli- set osp	valin- naiset
Äidinkieli ja kirjallisuus (eri oppimäärät)	neljä kurssia pakollisista kursseista 1–6	neljä kurssia pakollisista kursseista 1–6	Äidinkieli, <ul style="list-style-type: none"> • suomi • saame • viittomakieli • opiskelijan oma äidinkieli • suomi toisena kielenä 	5	1
Toinen kotimainen kieli	yksi kurssi A-oppimäärän pakollisista kursseista 1–6 tai B1-oppimäärän pakollisista kursseista 1–5	yksi kurssi A-oppimäärän pakollisista kursseista 1–6 tai B1-oppimäärän pakollisista kursseista 1–5	Toinen kotimainen kieli	1	1
Vieras kieli (eri oppimäärät)	kaksi kurssia A-oppimäärän pakollisista kursseista 1–6 tai kaksi kurssia B1-oppimäärän pakollisista kurs-	kaksi kurssia A-oppimäärän pakollisista kursseista 1–6 tai kaksi kurssia B1-oppimäärän pakollisista kursseista	Vieras kieli, <ul style="list-style-type: none"> • A-kieli • B-kieli 	2	1

			Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9		
Matematiikka	kaksi kurssia pitkän matematiikan pakollisista kursseista MAA1–MAA10 tai kolme kurssia lyhyen matematiikan pakollisista kursseista MAB1–MAB6	matematiikan yhteinen opintokokonaisuus MAY1 sekä yksi kurssi pitkän matematiikan pakollisista kursseista MAA2–MAA10 tai kaksi kurssia lyhyen matematiikan pakollisista kursseista MAB2–6	Matematiikka	3	2
Fysiikka	FY1	FY1	Fysiikka ja	2	1
Kemia	KE1	KE1			
----	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyväksyttävät		
			Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp		
Yhteiskunta-oppi	YH1 ja YH2	YH1 ja YH2	Yhteiskuntataidot	1	2
----	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	Työelämätaidot		
----	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	Yrittäjyys ja		

Liikunta	LI1 tai LI2	LI1 tai LI2	Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	1
Terveystieto	TE1	TE1			
			Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp		
----	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	lukion pakollisissa kursseissa ei ole vastaavaa kurssia	Kulttuurien		
Musiikki	Lukion yksi tai useampi musiikin kurssi (kurssien lukumäärä	Lukion yksi tai useampi musiikin kurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)	Taide- ja kulttuuri		
Kuvataide	Lukion yksi tai useampi kuvataidekurssi (kurssien luku-	Lukion yksi tai useampi kuvataidekurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)			
Uskonto/Elämäntutkimus-	Lukion yksi tai useampi uskonnon tai elämäntutkimustiedon kurssi (kurssien lukumäärä x	Lukion yksi tai useampi uskonnon tai elämäntutkimustiedon kurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)	Etiikka		
Filosofia	Lukion yksi tai useampi filosofian kurssi (kurssien lukumäärä	Lukion yksi tai useampi filosofian kurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)			
Psykologia	Lukion yksi tai useampi psykologian kurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)	Lukion yksi tai useampi psykologian kurssi (kurssien lukumäärä x 1,5)	Psykologia		
Biologia	BI3 x 1,5	BI2 x 1,5	Ympäristö-		1,5

TAULUKKO 2

Ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien tunnustaminen yhteisiin tutkinnon osiin.

Ammattitaitoa täydentävät pakolliset tutkinnon osat, 16 ov (suoritukset ennen 31.7.2015)	Yhteiset tutkinnon osat (<i>ammattillisen perustutkinnon perusteet voimaan 1.8.2015</i>)	Tunnustettava osaaminen osaamispisteinä	
		Pakolliset osaamis-	Valinnaiset osaamis-
	3.1 Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen. 11 osp		
Aidinkieli 4 ov	3.1.1 Aidinkieli	5	1
Toinen kotimainen kieli, ruotsi 1 ov	3.1.2 Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1	1
Vieras kieli 2 ov	3.1.3 Vieraat kielet	2	1
	3.2 Matemaattis-luonnon-tieteellinen osaaminen. 9 osp		
Matematiikka 3 ov	3.2.1 Matematiikka	3	2
Fysiikka ja kemia 2 ov	3.2.2 Fysiikka ja kemia	2	1
	3.2.3 Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen		
	3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen. 8 osp		
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-	3.3.1 Yhteiskuntataidot	1	1
	3.3.2 Työelämätaidot		
	3.3.3 Yrittäjyys ja yritystoiminta		
Liikunta 1 ov Terveystieto 1 ov	3.3.4 Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	2
	3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 os		
	3.4.1 Kulttuurien tuntemus		
Taide ja kulttuuri 1 ov	3.4.2 Taide ja kulttuuri		2
	3.4.3 Etiikka		
	3.4.4 Psykologia		
	3.4.5 Ympäristöosaaminen		
	3.4.6 Osa-alueita kohdista 3.1.1 -		
Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat 4 ov	Suoritettujen tutkinnon osien perusteella tunnustetaan osa-alueilla 3.4.1 - 3.4.6.	5	

Kun opiskelija on suorittanut ammatillisen perustutkinnon ennen 1.8.2015, voidaan opiskelijan suorittamat ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat tunnustaa yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin yllä olevan taulukon mukaisesti. Osaamista tunnustetaan vähintään 32 osaamispisteen verran.

1.8.2015 alkaen perustutkinnon perusteissa yhteisten tutkinnon osien laajuus on 35 osaamispistettä. Pakollisia osaamistavoitteita on 19 osaamispistettä ja valinnaisia 16 osaamispistettä.

TAULUKKO 3

Arviointitaulukko.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioidaan oman työn suunnittelua, työsuorituksen arviointia ja oman toiminnan kehittämistä.	Opiskelija		
	suunnittelee työtään, mutta uusissa tilanteissa tai työympäristön muuttuessa tarvitsee ohjausta	suunnittelee oman työnsä	suunnittelee itsenäisesti vastuullaan olevia töitä ja tehtäviä
	arvioi työnsä onnistumista	arvioi työnsä onnistumista työn kuluessa ja selviytyy uusista ja muuttuvista tilanteista omaloitteisesti	arvioi työnsä onnistumista, perustelee arviotaan ja arvioi sekä kehittää työskentelytapojaan ja työympäristöään
Arvioidaan työkokonaisuuden toteuttamista, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta.	toimii tutuissa työtehtävissä	ottaa huomioon työskentelyssään kokonaisuuden (<i>esim. mistä alkaa, mihin päättyä ja mitä välineitä ym. tarvitaan</i>)	ottaa huomioon työnsä kokonaisuuden, toimintaympäristön ja oman työnsä osana sitä
	työskentelee siten, että työn lopputulos on hyväksyttävissä työn suunnitelman tai laatutavoitteiden mukaisesti	työskentelee siten, että työn lopputulos sisältää työtävän erityisvaatimuksia	työskentelee työpaikan erityisvaatimusten mukaisesti siten, että työn lopputulos on tavoitteiden mukainen
	tarvitsee työvaiheissa etenemisessä ajoittaista ohjausta	etenee sujuvasti työvaiheesta toiseen	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan
	noudattaa työohjeita, työaikoja, sopimuksia sekä neuvottelee poikkeamista.	tekee annetut tehtävät omatoimisesti ja huolehtii työtehtävistään alusta loppuun ja vastaa omasta työsuorustaan	tekee omalla vastuualueellaan omatoimisesti muitakin kuin annettuja työtehtäviä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Arvioidaan työtehtävään ja työympäristöön soveltuvan	käyttää työhönsä liittyviä keskeisimpiä työmenetelmiä, työväline- ja materiaaleja toistuvissa	käyttää työhönsä liittyviä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja	valitsee työhönsä sopivimmat työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit ja käyttää niitä
työmenetelmän ja työvälineiden sekä materiaalien valintaa ja käyttöä.	työtilanteissa, mutta tarvitsee joidenkin osalta ohjausta (<i>menetelmät, materiaalit määrittellään tutkinnon osittain</i>).	omatoimisesti työtilanteissa.	sujuvasti vaihtelevissa työtilanteissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Arvioidaan työssä tarvittavan tiedon hallintaa ja soveltamista.	käyttää tavallisimpien menetelmien, välineiden ja materiaalien käytön perustana olevaa tietoa toistuvissa työtilanteissa <i>ne menetelmät, välineet ja materiaalit, jotka on kohteessa 2</i>), mutta ohjausta tiedon hankinnassa ja soveltamisessa.	hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti.	hankkii ja käyttää itsenäisesti tietoa työssään vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee työhön liittyviä ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
4. Elinikäisen oppimisen avain- taidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oppiminen ja ongelmanratkaisu Arvioidaan omaa osaamista työn tekijänä ja työn kehittämistä, ongelmien ratkaisemista sekä valintojen ja päätösten tekemistä.	Opiskelija	hakee ohjattuna tietoa	hakee tietoa ohjeiden mukaan
	suunnittelee työtään, uusissa tilanteissa tai työympäristön muuttuessa tarvitsee ohjausta	suunnittelee oman työnsä ja arvioi työnsä onnistumista työn kuluessa	hakee itsenäisesti tietoa suunnittelee itsenäisesti vastuullaan olevia tehtäviä ja arvioi osaamistaan ja työnsä onnistumista sekä perustelee arviotaan arvioi ja kehittää työskentelytapojaan ja työympäristöään
	arvioi työnsä onnistumista	ottaa vastaan palautetta ja toimii palautteen mukaisesti	kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta
	selviytyy tutuista tilanteista muuttuvissa ja valintatilanteissa tarvitsee ohjausta ja tukea	selviytyy muuttuvista ja valintatilanteista omaaloitteisesti	toimii erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, tilanteeseen sopivasti ja löytää toiminnalleen vaihtoehtoisia toimintatapoja
Vuorovaikutus ja yhteistyö Arvioidaan toimintaa vuorovaikutustilanteissa ja yhteistyökykyä.	noudattaa vuorovaikutustilanteisiin annettuja ohjeita toimiessaan omassa oppimis- ja työyhteisössään	toimii tilanteen vaatimalla tavalla omassa oppimis- ja työyhteisössään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	ilmaisee selkeästi asiansa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja
	tekee työyhteisössä vastuullaan olevat tehtävät, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta	tekee omatoimisesti työyhteisössä vastuullaan olevat tehtävät	toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja tasavertaisesti erilaisten ihmisten kanssa työyhteisön ja ryhmän jäsenenä
	toimii tutussa työyhteisössä ja ryhmässä ja pyytää tarvittaessa apua muilta	toimii erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä	tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän

<p>Ammattietiikka</p> <p>Arvioidaan toimintaa ammattietiikan, ammatin arvope rustan ja tehtyjen sopimusten mukaisesti.</p>	<p>noudattaa annettuja eettisiä ohjeita ja aikatauluja</p>	<p>noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, sopimuksia ja säädöksiä sekä aikatauluja</p>	<p>toimii työyhteisön arvojen, tavoitteiden, eettisten ohjeiden, sopimusten ja säädösten mukaisesti vaihtelevissa tilanteissa sekä noudattaa aikatauluja</p>
<p>Terveys, turvallisuus ja toimintakyky</p> <p>Arvioidaan terveyttä ylläpitävää ja turvallista toimintaa sekä toimintakyvyn ylläpitoa.</p>	<p>noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen muille</p>	<p>noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden</p>	<p>noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden</p>
<p>varmistaa turvallisuuden ohjeiden mukaisesti</p>	<p>varmistaa turvallisuuden</p>	<p>varmistaa turvallisuuden ja tiedottaa havaitsemistaan vaaroista ja riskeistä</p>	
<p>käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä</p>	<p>käyttää turvallisesti suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä</p>	<p>käyttää turvallisesti suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä</p>	
<p>työskentelee pääsääntöisesti ergonomisesti oikein.</p>	<p>työskentelee ergonomisesti oikein.</p>	<p>käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.</p>	